

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras

Laisvės pr.60, LT-05120 Vilnius

El.p.: komitetas@lzta.lt; pasakos12@gmail.com; romualdas.povilaitis@gmail.com; stoskus@yahoo.com

Tel.: ; 869913084; 869996923; 868843356; 8-52608939

**Lietuvos Respublikos Generalinei prokuratūrai
Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijai (UNESCO)
Europos Tarybos kultūros paveldo komitetui
Tarptautiniam Holokausto atminimo aljansui (IHRA)**

Kopijos:

**Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Seimo nariams
Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui
Radviliškio rajono savivaldybei
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai
Lietuvos laisvės kovotojų sąjungai
Lietuvos Žydų bendruomenės nariams
Izraelio ambasada Lietuvoje
Žiniasklaidai**

PRAŠYMAS

2024 m. gruodžio 23 d.

Vilnius

DĖL TAUTINĖS NEAPYKANTOS KURSTYMO IR GALIMŲ PROVOKACIJŲ UŽKARDYMO

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras prašo Generalinę prokuratūrą pradėti tyrimą dėl įvykių, susijusių su paminklų žydų tautybės asmenims, sušaudytiems Antrojo pasaulinio karo pradžioje, atminti, o Tarptautines organizacijas prašo pavišinio šių faktų ir metodinių rekomendacijų panašioms konfliktams ateityje išvengti.

2024 m. gruodžio mėn. buvo pastebėta, kad Lietuvoje, Radviliškio rajone Šeduvos ir Baisogalos seniūnijose paminkluose žydų tautybės asmenims, sušaudytiems Antrojo pasaulinio karo pradžioje atminti, neinformavus visuomenės ir nesuderinus su atsakingomis institucijomis buvo pakeisti jų įrašai - pašalinta nuoroda apie žydų žudynių dalyvius. Ankstesniuose užrašuose buvo nurodyta, kad žydus nužudė „**nacistiniai budeliai ir jų vietiniai talkininkai**“. Atnaujintuose užrašuose pabrėžiama, kad žudynes vykdė „**lietuviai kaimynai**“. Tokie užrašai yra kurstantys neapykantą ir įžeidžiantys lietuvių tautybės Lietuvos piliečius, nes Antrojo pasaulinio karo metu lietuviai iš visų Europos valstybių labiausiai pasižymėjo gelbėjant žydus nuo Holokausto - Izraelio Yad Vashem institutas yra suteikęs 918 lietuvių „Pasaulio tautų teisuolio“ vardą, pripažindamas jų herojišką elgesį gelbstint žydus. Todėl vienašališki kaltinimai lietuviams dėl jų dalyvavimo žydų žudynėse yra visiškai nepagrįsti ir žeidžia lietuvių tautos orumą, kursto tautinę neapykantą.

Minėtų užrašų paminkluose pakeitimai atlikti vienašališkai nesuderinus su vietos seniūnijomis, rajono valdžia ar Kultūros paveldo departamentu, prižiūrinčiu paveldo objektus.

Žmogaus teisių organizacijoms nekyla abejonių, jog tai yra sąmoninga provokacija, turint tikslą kiršinti visuomenę, skatinti tautinę neapykantą, neigiamas emocijas ir žmonių priešišumą, tuo pačiu provokuojant

galimus veiksmus, t.y. galimai spontanišką reakciją į skatinamą neapykantą, kurios metu minėti užrašai galėtų būti fiziškai sunaikinti ar sugadinti, o tai suteiktų galimybę tam tikroms politinėms jėgoms skleisti žinią tarptautinėje bendruomenėje apie Lietuvos valstybę ir jos neva antisemitiškai nusiteikusių visuomenę, kurioje neva yra naikinami paminklai žydų Holokausto aukoms atminti.

Akivaizdu, jog tai yra eilinis Kremliaus hibridinio karo prieš Lietuvą išpuolis prieš darnų visuomenės sambūvį, siekiant visuomenę destabilizuoti ir diskredituoti Lietuvą tarptautinėje erdvėje, nuolat klaidingai pateikiant informaciją apie tariamą lietuvių antisemitizmą ir nepagarbą žydų aukų atminimui.

Atsižvelgdami į tai, prašome Lietuvos Respublikos Generalinę prokuratūrą:

1. Pradėti tyrimą, siekiant nustatyti, kas ir kokių pagrindu pakeitė įrašus ant paminklų Radviliškio rajone Šeduvos ir Baisogalos seniūnijose.
2. Išsiaiškinti pakeitimų tikslą bei galimus su tuo susijusius asmenis ar grupes, kurios galėjo veikti siekdamas provokuoti konfliktus Lietuvos visuomenėje ir tuos konfliktus platinti tarptautinėje bendruomenėje.
3. Įvertinti, ar šie veiksmai pažeidžia teisės aktus, reglamentuojančius kultūros paveldo apsaugą ir viešosios tvarkos palaikymą.

Kartu prašome tarptautinių organizacijų pagalbos ir rekomendacijų, kaip užtikrinti efektyvią Holokausto aukoms skirtų paminklų apsaugą nuo vandalizmo ar kitų provokacijų tais atvejais, jeigu konfliktams sąlygas sąmoningai, nederindami su valstybės ir savivaldos institucijomis sudaro asmenys, turintys pareigą rūpintis Holokausto atminimo Lietuvoje įamžinimu.

Esame pasirengę bendradarbiauti ir pateikti papildomą informaciją bei paaiškinimus, kurie galėtų padėti išsiaiškinti įvykio aplinkybes.

Tikimės greitų veiksmų, siekiant užkirsti kelią galimoms provokacijoms.

Pagarbiai,

Lietuvos žmoniškųjų teisių koordinavimo centras:

Lietuvos gynybos paramos fondas	- Stasys Kaušinis
Lietuvos Helsinkio grupė	- Aurelija Kuzmaitė
Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija	- Romualdas Povilaitis
Lietuvos žmogaus teisių asociacija	- Vytautas Budnikas
Lietuvos kultūros kongreso garbės pirmininkas	- Krescencijus Stoškus

Nurodytų asmenų pritarimą prašymo turiniui tvirtinu:

Piliečių gynybos paramos fondo direktorius

Stasys
Stasys Kaušinis

Tel.: 869996923

El.p. pasakos12@gmail.com